

Impact of Pre-Criminal Situations on Offender Behavior Management in Crime Prevention: A Case Study of Qazvin City¹

Farajollah Tafreshi,² Parviz Ahi,³ Javad Barzoui,⁴ Siamak Fatholahi⁵

Abstract

Background and aim: Understanding pre-criminal situations as a basis for explaining criminal behavior is crucial. According to recent theoretical findings, crime prevention interventions based on factors present in these situations can enhance preventive capacities. Therefore, this study aims to investigate the impact of pre-criminal situations on offender behavior management in crime prevention.

Method: This research has an applied objective and utilizes a descriptive-exploratory method. The research instrument employed was a researcher-developed questionnaire, which demonstrated validity through expert opinions. The reliability of the questionnaire was established with a Cronbach's alpha coefficient of 0.856. The study population consisted of three groups: crime prevention police personnel, detective police personnel, and judicial authorities from public prosecutor's offices and criminal courts in Qazvin city. The sample size of 89 individuals was determined using Cochran's formula and stratified random sampling.

Results: The results indicate that among the influential factors in pre-criminal situations on offender behavior management in crime prevention, the environmental component had the highest impact, followed by opportunity, awareness, and the offender.

Conclusion: Based on the research findings, it is necessary to establish official meetings and agreements between crime prevention authorities and other organizations to implement situation-based prevention. Firstly, regulations regarding the implementation of pre-criminal situation prevention should be formalized, and then responsible authorities should identify the field of prevention of pre-criminal situations based on professional expertise and research validation.

Keywords: Pre-criminal situation, opportunity, environment, prevention, awareness, criminal behavior, offender

1 This article is taken from the master's thesis in the field of crime prevention of Amin Police University.

2 MA in crime prevention, Amin University of Law Sciences, Tehran. Iran. Email: c.tafreshy@gmail.com

3 Associate Professor, Department of Human Resources Management, Amin Police University, Tehran. Iran. (Responsible author). Email: p.ahi@yahoo.com

4 PhD student of crime prevention management. Amin Police University. Tehran Iran. Email: borzoee.ja@gmail.com

5 Instructor of Criminology Department of Amin Police University. Tehran Iran. Email: ssf110@yahoo

فصلنامه علمی پژوهش‌های مدیریت انتظامی

سال هجدهم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۲

صص ۱۶۲-۱۳۱

تأثیر وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم
مورد مطالعه شهرستان قزوین^۱فرح‌الله تفرشی^۲، پرویز آهی^۳، جواد برزویی^۴، سیامک فتح‌الهی^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۲۸

چکیده

زمینه و هدف: شناخت وضعیت‌های پیش‌جنایی در توضیح عمل مجرمانه، امری اساسی است و برابر یافته‌های نظری جدید، مداخلات پیشگیری از جرم بر اساس عوامل موجود در این وضعیت‌ها می‌تواند ظرفیت‌های پیشگیری را افزایش دهد؛ بنابراین در پژوهش حاضر، تأثیر وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم بررسی شد.

روش: این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش توصیفی - پیمایشی است. ابزار پژوهش، پرسش‌نامه محقق ساخته بوده که روایی آن با کسب نظر اندیشمندان و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۵۶ تعیین شده است. جامعه آماری را سه گروه شامل کارکنان پلیس پیشگیری، کارکنان پلیس آگاهی و مقامات قضایی دادسراها و دادگاه‌های کیفری عمومی شهرستان قزوین تشکیل دادند که با استفاده از فرمول کوکران و با روش تصادفی طبقه‌ای تعداد ۸۹ نفر برای نمونه در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: یافته‌ها بیانگر آن است که بین عوامل تأثیرگذار در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم، مؤلفه محیط در رتبه اول، بیشترین تأثیرگذاری را داشته و بزه‌دیده در رتبه دوم، فرصت در رتبه سوم و بزهکار در رتبه پایانی قرار دارند.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های پژوهش لازم است برای پیشگیری مبتنی بر کنترل وضعیت‌های پیش‌جنایی، با برگزاری نشست‌های رسمی و تنظیم تفاهم‌نامه میان متولیان پیشگیری از جرم با سایر سازمان‌ها، ابتدا ضوابط اجرای پیشگیری از وضعیت‌های پیش‌جنایی، قانونمند شود و سپس مقامات مسئول، زمینه پیشگیری از وضعیت‌های پیش‌جنایی را بر اساس تأیید اهل فن و پژوهش، شناسایی کنند.

کلیدواژه‌ها: وضعیت پیش‌جنایی، فرصت، محیط، پیشگیری، بزه‌دیده، رفتار مجرمانه، بزهکار.

استناد: تفرشی، فرح‌الله؛ آهی، پرویز؛ برزویی، جواد؛ فتح‌الهی، سیامک. (۱۴۰۲). تأثیر وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم مورد مطالعه شهرستان قزوین، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی <https://doi.org/10.22034/pmsq.2023.1271608.1592> ۱۸ (۲)، صص ۱۶۲-۱۳۱

۱. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته پیشگیری از جرم دانشگاه جامع علوم انتظامی امین است.

۲. کارشناسی ارشد پیشگیری از جرم، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه: c.tafreshy@gmail.com

۳. دانشیار گروه مدیریت منابع انسانی دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه: p.ahi@yahoo.com

۴. دانشجوی دکتری مدیریت پیشگیری از جرم. دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه: borzoe.ja@gmail.com

۵. مربی گروه جرم‌شناسی دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه: ssf110@yahoo

مقدمه

خطر وقوع جرم همانند سایر خطر‌ها، جزئی جدانشدنی از زندگی روزمره انسان‌ها است (گارلند^۱، ۱۹۹۶). از دهه‌های گذشته، حرکت‌های رو به افزایش بسیاری در راستای تبدیل پیشگیری از جرم به‌عنوان یکی از راهبردهای اصلی سیاست جنایی به‌وجود آمده و مورد توجه صاحب‌نظران عدالت کیفری و سیاست جنایی قرار گرفته است (علیوردی‌نیا، ۱۳۹۳، ۳۹).

یکی از مؤلفه‌های اصلی کیفیت‌بخشی به اماکن، ایجاد یک محیط امن است، به همین دلیل بسیاری از تلاش‌ها در کاهش وقوع جرم از طریق مداخله‌های محیطی مناسب صورت می‌گیرد (کوزنز و لاو^۲، ۲۰۱۵). واقعیت آمار و اسناد نشان‌دهنده این نکته است که نسبت بروز جرم به جمعیت، طبیعی نبوده و نظام قضایی و سیاست جنایی کشور - به هر دلیل - در موضوع کنترل و پیشگیری از جرم چندان موفق نبوده‌اند؛ برای اثبات این ادعا کافی است نگاهی گذرا به سیمای روند بروز و وقوع جرم در کشور داشته باشیم (عبداللهی و همکاران، ۱۳۹۷، ۱۱۴). بدون موقعیت مناسب، ذهنیت و تلاش بزهکار برای ارتکاب جرم به نتیجه نخواهد رسید و جرمی به وقوع نمی‌پیوندد. توجه به این موقعیت که اصطلاحاً آن را «موقعیت پیش‌جرم» نیز می‌نامند بسیار اهمیت دارد چراکه با از بین بردن موقعیت پیش‌جرم، می‌توان از ارتکاب بسیاری از جرائم پیشگیری نمود و این راهی است علمی و پرفایده برای پیشگیری از جرم (نوروزی، ۱۳۹۳، ۱۴). همه عناصری که در وضعیت‌های پیش‌جنایی جمع می‌شوند ممکن است به‌صورت فرصت، یا تهدید و یا عامل تراحم جلوه‌گر شوند و از مهم‌ترین عوامل در وقوع بزهکاری هستند که بر فرایند تصمیم‌گیری جنایی مؤثر بوده به‌نحوی که فرصت‌های پیش‌جنایی موجود در وضعیت‌ها، به بزهکار هشدار می‌دهد که فرصت برای جرم مهیا است و تصمیمات بزهکاران بالقوه را تعیین و آنان را به سمت بزه ترغیب می‌نماید. در مورد چگونگی تأثیر عوامل موجود در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر رفتار بزهکاران به‌صورت یکجا و در کنار

1. Garland

2. Cozens & Love

هم، پژوهش‌های اندکی انجام گرفته است و بر اساس یافته‌های نظری جدید، مداخلات پیشگیری از جرم بر اساس عوامل موجود در این وضعیت‌ها می‌تواند ظرفیت‌های پیشگیری را به‌منظور کاهش بزهکاری افزایش دهد؛ بنابراین، شناسایی و تحلیل عوامل موجود در این وضعیت‌ها و تأثیر آن بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم ضروری به نظر می‌رسد. بر این اساس پژوهش حاضر، به‌دنبال پاسخ به این سؤال اساسی است که تأثیر وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم چیست؟

پیشینه و مبانی نظری

حسینی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «الگوی مشارکت چند نهادی در فرایند جرم‌یابی» با بررسی ابعاد مختلف جرم‌یابی اعلام کرده است که در بُعد محیطی مؤلفه‌های نظام‌های همجوار، قانون، التزام اجتماعی، منافع عمومی، تعهد به جامعه، تعامل و همکاری و نوع مشارکت بیشترین تأثیر را در جرم‌یابی دارند.

منظمی تبار و همکاران (۱۴۰۱) در مقاله‌ای با عنوان «آسیب‌شناسی تعامل پلیس و قوه قضائیه در پیشگیری از جرم» بیان کردند که همه ساختارهای مبارزه با رکن عاملیت جرم (مجرم و بزهکار) و پیشگیری از فعل جرم، هیچ راهبرد و برنامه منظم و منسجمی ندارند بلکه به‌صورت نقطه‌ای و منفصل عمل می‌کنند.

قاسم‌نژاد و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان «الگوی مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها در پیشگیری اجتماعی از جرم» رابطه ابعاد مختلف مسئولیت اجتماعی با پیشگیری از جرم را بررسی کرده و اعلام نمودند همبستگی مستقیم و مثبت وجود دارد که در آن بین، بُعد «احتیاطی» بیشترین و بُعد «قانونی» کمترین همبستگی را دارند.

درویشی و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان «تأثیر اقدامات مدیریت انتظامی در پیشگیری وضعی از جرم» شش مؤلفه اقدامات انتظامی شامل مشارکتی - تعاملی، آموزشی - ترغیبی، اقدامات نمایشی، اقدامات نوین و اقدامات پلیسی صرف را پیشگیری از جرم بررسی کرده است که در این بین، اقدامات مشارکتی - تعاملی بیشترین نقش را داشته است.

نوروزی و نبی‌زاده (۱۳۹۳) در پژوهشی با نام «وضعیت پیش‌جنایی و نقش آن در ارتکاب جرم» به این نتیجه رسیده‌اند که بسیاری از تکنیک‌های پیشگیری وضعی مبتنی بر حذف و کاهش وضعیت‌های پیش‌جنایی است و شناخت عناصر تشکیل‌دهنده وضعیت‌های پیش‌جنایی در پیشگیری از آن تأثیرگذار خواهد بود.

منفرد (۱۳۹۱) در پژوهشی با نام «کدهای رفتاری و پیشگیری از بزهکاری» اعلام کرده است که می‌توان عوامل پدیدآورنده انگیزه جنایی را به دو دسته تقسیم کرد: عوامل برون‌جنایی و عوامل درون‌جنایی.

محمدنسل (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان «فرایند پیشگیری از جرم»، علل مستقیم بزهکاری از نظر اکبلوم (علل مرتبط با بزهکار و علل مرتبط با موقعیت) را مورد نقد و بررسی قرار داده و در الگوی ترسیمی جدید خود علل مرتبط با بزه‌دیده را به علل جرم از نظر اکبلوم اضافه کرده است.

جرمی^۱ (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان «مبانی مشارکت مردم در پیشگیری از جرم» نتیجه می‌گیرد که جلب مشارکت مردم در پیشگیری از جرم مؤثر است و استفاده از مشارکت مردم در پیشگیری از جرم در مقیاس واحدهای کوچک جغرافیایی می‌تواند در قالب تدابیر پیشگیری وضعی به اجرا درآید.

هینی^۲ (۲۰۱۸) با بررسی ۴۸۰۰۰ سازمان در ژاپن در راستای پیشگیری از جرم به این نتیجه رسید سازمان‌هایی که سن کارکنانش بین ۴۰-۳۰ سال است بیشترین موفقیت را در این زمینه دارا بودند.

بنسون^۳ و سیمپسون^۴ (۲۰۰۸) از مبانی جرم‌شناختی جرائم یقه‌سفیدی مثل نظریه آنومی، معاشرت ترجیحی، کنترل اجتماعی، نظریه انتخاب عقلانی و نظریه تلفیقی بحث نموده و از همه مهم تر نقش و جایگاه فرصت در ارتکاب جرائم و در نهایت شیوه‌ها و روش‌های پیشگیری و کنترل آن‌ها را در ده فصل تبیین کرده‌اند.

1. Jeremy

2. Hini

3. Benson, Michael.L

4. Simpson, Sally. S

کلارک^۱ و اک^۲ (۲۰۰۵) در کتابی با نام «۶۰ رویه و راهکار برای پیشگیری از جرم» به این نتیجه رسیده است که زمانی که مقررات رفتاری اندکی در یک مکان حاکم باشد، توانمندان بزه ایجاد می‌شوند، و یا ممکن است توانمندان بزه در نتیجه کاهش محافظت و مهار ایجاد گردند.

اکبلوم^۳ (۲۰۰۱) در نظریه «تقارن فرصت جرم» خود، علل قریب جرم را با یازده عنوان کلی مطرح کرده که شش نوع آن را مربوط به بزهکار و پنج نوع آن را مربوط به موقعیت دانسته است.

فلسون^۴ (۱۹۹۸) در مقاله‌ای با عنوان «نقش فرصت (به‌عنوان یکی از اجزای وضعیت‌های پیش‌جنایی) در ارتکاب جرم» معتقد است با قبول فرصت به‌عنوان یکی از علل جرم، دورنمای جدیدی از سیاست‌های پیشگیری از جرم، با تمرکز بر کاهش فرصت جرم، به وجود خواهد آمد. نتیجه تمام تحقیقات نشان می‌دهد که وضعیت‌های پیش‌جنایی در پیشگیری از جرم مؤثر می‌باشند. در تحقیقات پیشین هر کدام از عوامل وضعیت‌های پیش‌جنایی به صورت مجزا مورد بررسی قرار گرفته‌اند ولی در این تحقیق سعی می‌شود تمام این عوامل با هم مورد بررسی قرار گیرند.

مفهوم و تعریف وضعیت پیش‌جنایی: منظور از وضعیت پیش‌جنایی، اوضاع و احوالی است که برای مجرم احتمالی پیش آمده و مجرم را در آستانه ارتکاب جرم قرار می‌دهد؛ بنابراین، وقوع ارتکاب جرم ابتدا تا انتهای آن بسته به وضعیتی است که شخص را تحت تأثیر قرار داده است (صلاحی، ۱۳۸۹، ۴۵).

انواع وضعیت‌های پیش‌جنایی: از نظر کینبرگ^۵، سه نوع موقعیت پیش‌جنایی وجود دارد:

1. Clarke, Ronald.V
2. Eck, J
3. Ecbelom
4. Felson, Marcus
5. Kinberg

(۱) وضعیت‌های مخصوص یا خطرناک: این موقعیت‌ها با دو صفت مشخص می‌شوند: اول اینکه، در این موقعیت‌ها جرم همیشه وجود دارد و بنابراین جست‌وجوی آن لزومی ندارد؛ و دوم آنکه، عامل انگیزش بزهکار بالقوه در آن‌ها وجود دارد. (کی‌نیا، ۱۳۸۳، ۳۰۹).

(۲) وضعیت‌های غیرمخصوص یا بی‌شکل: مشخصه این موقعیت‌ها در این است که ارتکاب جرم در آن‌ها امری غیرعادی است، اما به مفهوم آن نیست که امکان ارتکاب جرم در این موقعیت‌ها وجود (گسن^۱، ۱۳۸۵، ۱۹۶).

(۳) وضعیت‌های مختلط یا بینابین: این موقعیت‌ها آن‌هایی هستند که شانس ارتکاب جرم به فرد داده شده بدون آنکه خود وی در جست‌وجوی آن بوده باشد (نیازپور، ۱۳۸۷، ۱۷۹).

عناصر تشکیل‌دهنده وضعیت‌های پیش‌جنایی: اکتلوم عناصر تشکیل‌دهنده وضعیت‌های پیش‌جنایی را به یازده عنوان تقسیم کرده است که گاهی از طرف بزهکار و گاهی از موقعیت‌ناشی می‌شوند:

دسته اول، عوامل مرتبط با بزهکار: ۱- استعداد مجرمیت؛ ۲- فقدان مهارت‌های اجتناب از جرم؛ ۳- آمادگی برای بزهکاری؛ ۴- تسهیلات ارتکاب جرم؛ ۵- پیش‌بینی و درک خطر؛ و ۶- حضور در وضعیت ارتکاب جرم و دسترسی آسان به آماج جرم.

دسته دوم، عوامل مرتبط با وضعیت (موقعیت) جرم: ۱- آماج جرم؛ ۲- محل آماج جرم؛ ۳- محیط فیزیکی مناسب برای جرم؛ ۴- غیبت پیشگیران جرم؛ و ۵- حضور عوامل مشوق.

دسته سوم، عوامل مرتبط با بزه‌دیده: ۱- استعداد بزه‌دیدگی؛ ۲- وجود آماج جرم مناسب؛ و ۳- فقدان مهارت‌های مدیریت خطر از سوی بزه‌دیده.

نظریات مرتبط با وضعیت‌های پیش‌جنایی: (۱) نظریه فرصت: تفکر حاکم در نظریه فرصت آن است که به صرف وجود بزهکار و بزه‌دیده، جرم واقع نمی‌شود بلکه باید فرصت و وضعیت مناسب برای ارتکاب جرم نیز فراهم باشد. (۲) دیدگاه فعالیت روزمره: نظریه فعالیت روزمره اعتقاد بر این است که جرم ارتکاب یافته و بزه‌دیدگی با طبیعت

خصوصیات زندگی معمولی انسان یا به عبارتی تعامل‌ها و کنش‌های اجتماعی در ارتباط است و هم‌زمان با تغییر این تعامل‌ها و خصوصیات، نرخ جرائم نیز تغییر می‌یابد (محمدنسل، ۱۳۸۶، ۲۹۶). ۳) نظریه الگوی جرم: نظریه الگوی جرم، از طریق رابطه متقابل افراد با محیط فیزیکی‌شان، وضعیت‌های پیش‌جنایی را کاهش یا افزایش می‌دهد. این نظریه با توجه به دیدگاه فعالیت روزمره، دارای سه مفهوم اصلی «گره، گذرگاه و لبه» است. ۴) تئوری انتخاب معقول: ساختار کلی نظریه انتخاب معقول یا گزینش عقلانی بر روند تصمیم‌گیری بزهکار تمرکز دارد و فرض بر این است که جرم در نتیجه انتخاب عقلانی بزهکار، با تحلیل پیش‌بینی هزینه و منافع آن تحقق می‌یابد (مگوایر^۱، مورگان^۲، رینر^۳، ۱۳۸۹، ۳۴۷).

نقش عناصر تشکیل‌دهنده وضعیت پیش‌جنایی در آ

۱) نقش بزهکار در وضعیت پیش‌جنایی: بزهکار در شرایط مختلف بر مبنای فهم خود از وضعیت به گونه‌ای عقلانی یا مناسب با اوضاع و احوال عمل می‌کند و سود و زیان ارتکاب به جرم را می‌سنجد و بر طبق آن اقدام می‌نماید (کلارک و اک، ۱۳۸۸، ۸۱).

۲) نقش بزه‌دیده در وضعیت پیش‌جنایی: بزه‌دیده علاوه بر تسریع فرایند گذر از اندیشه به فعل مجرمانه از طریق تحریک، ترغیب و اغواء، ممکن است به دلیل خصوصیات آسیب‌شناختی و فرصت، ارتکاب جرم علیه خود را به‌عنوان آماجی مناسب برای بزهکاری بالقوه فراهم نماید (زینالی، ۱۳۸۳، ۲۰۱).

۳) نقش محیط در وضعیت پیش‌جنایی: محیط شامل تمامی متغیرهای خارج از وجود فرد می‌شود که از آغاز باروری و انعقاد نطفه تا هنگام تولد و سپس تا مرگ، انسان را دربر گرفته و بر او تأثیر می‌گذارد یا از وی تأثیر می‌پذیرد (بی‌ریا، ۱۳۸۵، ۲۱۹).

۴) نقش فرصت در وضعیت‌های پیش‌جنایی: افراد دو الگوی ذهنی فرصت و تهدید را همواره با خود داشته و اینکه یک موقعیت مشخص را به‌عنوان فرصت یا تهدید تشخیص

روش

این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش، تحقیقی، توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری مورد مطالعه که با استفاده از فرمول کوکران و با روش تصادفی طبقه‌ای مشخص گردیدند، عبارت است از: جمعاً ۸۹ نفر از کارکنان پلیس پیشگیری فرماندهی انتظامی شهرستان قزوین شامل رؤسا و معاونین قضایی کوپ‌ها، کارکنان پلیس آگاهی شهرستان قزوین شامل رؤسا و معاونین دواير پلیس آگاهی و مقامات قضایی دادرها و دادگاه‌های کیفری عمومی شهرستان قزوین شامل دادستان، دادیاران، دادرسان، بازپرسان، قضات کیفری و وکلای پایه‌یک دادگستری. در این تحقیق در ابتدا با استفاده از نرم‌افزار SPSS داده‌ها طبقه‌بندی و در دو قسمت آمار توصیفی و استنباطی ارائه شده‌اند. از روش‌های توصیفی برای محاسبه فراوانی، درصد فراوانی، ترسیم نمودار و محاسبه میانگین و انحراف معیار استفاده شده است. در قسمت استنباطی ابتدا از آزمون کلموگروف - اسمیرنوف نرمال یا غیرنرمال بودن سؤال‌ها و مؤلفه‌های مورد مطالعه بررسی و در پاسخ به سؤال‌های مطرح شده در تحقیق از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است. در ادامه، برای رتبه‌بندی سؤال‌های مؤلفه‌ها از آزمون رتبه‌بندی فریدمن و برای اولویت‌بندی و تعیین سطح معناداری تأثیر وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم به تفکیک جمعیت مورد مطالعه به ترتیب از آزمون واریانس و تحلیل عاملی استفاده شده است. در این تحقیق، بزهکار، بزه‌دیده، محیط و فرصت به‌عنوان متغیرهای مستقل در وضعیت‌های پیش‌جنایی و رفتار بزهکاران به‌عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است.

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و توصیفی افراد نمونه به شرح جدول (۱) است.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و توصیفی افراد نمونه

سطح تحصیلات		شغل	سابقه خدمت (سال)
دیپلم	۵	قضایی	۱۰ تا ۴۳
فوق‌دیپلم	۸	آگاهی	۲۰ تا ۴۰

کارشناسی	۳۸	کوپ	۲۱	۳۰ تا ۲۱	۶
کارشناسی ارشد	۳۷				
دکتری	۱				

یافته‌های توصیفی پژوهش

توصیف سؤال‌های پرسش‌نامه محقق‌ساخته

در بررسی جدول سؤال‌های مربوط به مؤلفه بزهکار به شرح جدول (۲) مشخص می‌شود، بیشترین میانگین نمره مربوط به سؤال چهارم با میانگین نمره ۴/۱۹ می‌باشد و پس از آن به ترتیب سؤال‌های سوم، ششم، اول و دوم، پنجم و هفتم در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۲. بررسی سؤال‌های مربوط به مؤلفه بزهکار

مؤلفه	شماره سؤال	سؤال مربوط به مؤلفه بزهکار	میانگین	انحراف استاندارد
بزهکار	۱	به نظر شما استعداد مجرمیت یا ظرفیت بزهکاری (تأثیرات منحصر به فردی که افراد را مستعد ارتکاب جرم می‌کند) به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر بر ارتکاب بزه توسط بزهکار به چه مقدار در انجام بزه وی تأثیر گذار است؟	۳/۸۴	۰/۸۷۸
	۲	به نظر شما فقدان مهارت‌های اجتناب از ارتکاب جرم (خواه مهارت‌های احتراز از ناسازگاری و خواه مهارت‌های تأمین معاش از طرق مشروع) به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر بر ارتکاب بزه توسط بزهکار تا چه حدی تأثیر بر انجام بزه ارتكابی او دارد؟	۳/۸۴	۰/۸۱۰
	۳	به نظر شما حضور در موقعیت ارتکاب جرم (دسترسی آسان به آماج جرم) به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر در ارتکاب بزه توسط بزهکار تا چه اندازه ارتکاب بزه را تسهیل می‌نماید؟	۴/۰۰	۰/۷۸۳
	۴	به نظر شما برخورداری از تسهیلات ارتکاب جرم (تسهیلات مثل سلاح گرم، باندهای تبهکاری جوانان و مشروبات الکلی و مواد مخدر) به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر در ارتکاب بزه توسط بزهکار تا چه اندازه ارتکاب بزه را تسهیل می‌نماید؟	۴/۱۹	۰/۷۸۲
	۵	به نظر شما برخورداری از مهارت ارتکاب جرم (شناخت آماج جرم و	۳/۷۶	۰/۷۸۹

		شگردهای ارتکاب جرم) به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر بر ارتکاب بزه توسط بزهکار تا چه حدی تأثیر بر انجام بزه ارتكابی وی دارد؟		
۶	۳/۸۹	به نظر شما آمادگی برای بزهکاری (تأثیرات کوتاه‌مدت انگیزه‌ها و حالت‌های هیجانی مانند نیاز مالی، اضطراب، کشمکش‌ها و تأثیر مواد مخدر) به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر بر ارتكاب بزه تا چه اندازه‌ای تأثیر بر ارتكاب بزه ارتكابی او دارد؟	۷۹۰/.	
۷	۳/۵۸	به نظر شما پیش‌بینی و درک خطر (ارزیابی و برآورد تلاش لازم برای ارتكاب جرم، میزان خطر و منافع حاصله از جرم) به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر بر ارتكاب بزه تا چه اندازه‌ای تأثیر بر ارتكاب بزه ارتكابی او دارد؟	۹۸۶/.	

در بررسی جدول سؤال‌های مربوط به مؤلفه بزه‌دیده به شرح جدول (۳) مشخص می‌شود، بیشترین میانگین نمره مربوط به سؤال سیزدهم با میانگین نمره ۳/۸۷ است و پس از آن به ترتیب سؤال‌های دوازدهم، دهم، چهاردهم، یازدهم، نهم و هشتم در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۳. بررسی سؤال‌های مربوط به مؤلفه بزه‌دیده

مؤلفه	شماره سؤال	سؤال‌های مربوط به مؤلفه بزه‌دیده	میانگین	انحراف استاندارد
بزه‌دیده	۸	به نظر شما آمادگی و استعداد خاص بزه‌دیدگی (استعداد دائمی و یا ناخودآگاهی که با انجام اعمال تسهیل‌کننده جرم مانند تحریک، وسوسه و... موجب انتخاب عقلایی آگاهانه از سوی بزهکار می‌شود) به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر در ارتكاب بزه از سوی بزهکار علیه بزه‌دیده، تا چه اندازه‌ای در شکل‌گیری بزه ارتكابی علیه او تأثیرگذار است؟	۳/۵۵	۸۱۲/.
	۹	به نظر شما فقدان محافظ کارآمد برای بزه‌دیده (اشخاص یا سازمان‌های رسمی یا غیررسمی) به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر در ارتكاب بزه از سوی بزهکار علیه بزه‌دیده، تا چه اندازه‌ای در شکل‌گیری بزه ارتكابی علیه او تأثیرگذار است؟	۳/۶۳	۹۹۳/.
	۱۰	به نظر شما وجود آماج جرم مناسب نزد بزه‌دیده (اموال، اشیاء و عناصر	۳/۷۹	۸۹۸/.

		جذابی که به همراه بزه‌دیده) به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر در ارتکاب بزه از سوی بزهکار علیه بزه‌دیده تا چه حدی بر انجام بزه ارتكابی علیه او تأثیر دارد؟	
۱۱	۳/۶۹	به نظر شما فقدان مهارت‌های مدیریت خطر در برابر بزهکار از سوی بزه‌دیده (فقدان توانایی دفاع از خود به‌واسطه خود یا دیگری و یا انجام بی‌مبالاتی و رفتارهای پرخطر) به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر در ارتکاب بزه از سوی بزهکار علیه بزه‌دیده تا چه اندازه ارتکاب بزه علیه او را آسان می‌نماید؟	۰/۸۲۰
۱۲	۳/۸۰	به نظر شما عوامل زیستی و اجتماعی بزه‌دیده (اقشار در معرض خطر و آسیب مثلاً کودکان، زنان، سالمندان، مهاجران، اقلیت‌ها، عقب‌مانده‌های ذهنی، گونه‌های روانی) تا چه حدی تأثیر بر انجام بزه ارتكابی علیه او از سوی بزهکار دارد؟	۰/۹۳۲
۱۳	۳/۸۷	به نظر شما شیوه و سبک خاص زندگی بزه‌دیده (مثلاً مجرد زیستن، زیاده‌روی در نوشیدن مشروبات الکلی، معاشرت با افراد مختلف و...) به چه مقدار در انجام بزه ارتكابی علیه او از سوی بزهکار تأثیرگذار است؟	۰/۹۰۷
۱۴	۳/۷۱	به نظر شما رابطه خاص بزهکار - بزه‌دیده (کنش‌ها و تعامل‌های میان بزهکار و بزه‌دیده) تا چه اندازه ارتکاب بزه علیه بزه‌دیده از سوی بزهکار را تسهیل می‌نماید؟	۰/۹۳۲

در بررسی جدول سؤال‌های مربوط به مؤلفه محیط به شرح جدول (۴) مشخص می‌شود، بیشترین میانگین نمره مربوط به سؤال بیستم با میانگین نمره ۴/۲۸ است و پس از آن به- ترتیب سؤال‌های نوزدهم، شانزدهم و پانزدهم، هجدهم و هفدهم در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۴. بررسی سؤال‌های مربوط به مؤلفه محیط

مؤلفه	شماره سؤال	سؤال‌های مربوط به مؤلفه محیط	میانگین	انحراف استاندارد
۱-۴	۱۵	به نظر شما عوامل کالبدی محیطی (مثل طراحی شطرنجی شهرها، محل‌های تاریک، محله‌های قدیمی و...) به چه مقدار در تکوین یک جرم تأثیر دارد؟	۳/۸۸	۰/۹۰۲
	۱۶	به نظر شما وجود امکانات و تسهیلات مناسب بزهکاری در محیط به چه مقدار در تکوین یک جرم تأثیر دارد؟	۳/۸۸	۰/۹۲۷
	۱۷	به نظر شما ویژگی‌های زمانی ارتکاب جرم در محیط (مانند شب‌ها، روزهای تعطیل و...) به چه مقدار در تکوین یک جرم مؤثر است؟	۳/۷۱	۰/۹۹۱
	۱۸	به نظر شما فراوانی آماج مناسب در محیط (اهداف مجرمانه یا اموال و اشیایی که مطلوب بزهکاران است) به چه مقدار در تکوین یک جرم تأثیر گذار است؟	۳/۷۴	۰/۷۶۱
	۱۹	به نظر شما وجود کانون‌های بزهکاران (پاتوق‌های مجرمانه) به چه مقدار در تکوین یک جرم تأثیر دارد؟	۴/۲۱	۰/۷۹۰
	۲۰	به نظر شما عوامل اجتماعی موجود در محیط (معضلات اجتماعی، اقتصادی یا سیاسی) به چه مقدار در تکوین یک جرم نقش دارد؟	۴/۲۸	۰/۸۱۲

در بررسی جدول سؤال‌های مربوط به مؤلفه فرصت به شرح جدول (۵) مشخص می‌شود، بیشترین میانگین نمره مربوط به سؤال بیست و پنجم با میانگین نمره ۴/۲۱ است و پس از آن به ترتیب سؤال‌های بیست و یکم، بیست و سوم، بیست و دوم و بیست و چهارم در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۵. بررسی سؤال‌های مربوط به مؤلفه فرصت

مؤلفه	شماره سؤال	سؤال‌های مربوط به مؤلفه فرصت	میانگین	انحراف استاندارد
فرصت	۲۱	به نظر شما تقارن زمانی و مکانی حضور بزهکار و بزه‌دیده به چه مقدار زمینه و فرصت را برای ارتکاب بزه توسط بزهکار در زمان‌ها و مکان‌های بخصوص را فراهم می‌نماید؟	۳/۸۲	۰/۸۷۳
	۲۲	به نظر شما وجود عوامل محرک برای ارتکاب جرم (مثل دادن اطلاعات یا وسایل ارتکاب جرم به بزه‌دیده یا بزهکار) به چه مقدار زمینه و فرصت را برای ارتکاب بزه توسط بزهکار را ایجاد می‌کند؟	۳/۷۵	۰/۸۱۶
	۲۳	به نظر شما فقدان عوامل بازدارنده از جرم (اشخاص یا سازمان‌های رسمی یا غیررسمی که مانع ارتکاب جرم می‌شوند) به چه مقدار زمینه و فرصت را برای ارتکاب بزه توسط بزهکار را آماده می‌کند؟	۳/۷۶	۰/۸۹۲
	۲۴	به نظر شما وسوسه‌انگیزی برخی محصولات (مثل ارزش زیاد، حجم و وزن کم) تا چه اندازه در ایجاد فرصت ارتکاب بزه از سوی بزهکاران مؤثر است؟	۳/۷۵	۰/۹۹۲
	۲۵	به نظر شما تحولات اجتماعی در حوزه فناوری‌های جدید (مثل افزایش استفاده از اتومبیل، موبایل، شبکه‌های مجازی و...) به چه مقدار فرصت‌های جدید جرم را برای بزهکاران تولید می‌کند؟	۴/۲۱	۰/۸۵۹

در بررسی جدول مربوط به مقایسه توصیفی تأثیر عوامل موجود وضعیت‌های پیش‌جنایی به شرح جدول (۶) مشخص می‌شود، بیشترین میانگین نمره مربوط به مؤلفه محیط با میانگین نمره ۳/۹۴۹۴ است و پس از آن به ترتیب مؤلفه‌های بزهکاری با میانگین نمره ۳/۸۷۳۲، مؤلفه فرصت با میانگین نمره ۳/۸۶۰۷ و در آخر مؤلفه بزه‌دیده با میانگین نمره ۳/۷۱۷۵ در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۶. مقایسه توصیفی تأثیر عوامل موجود در وضعیت‌های پیش‌جنایی

ردیف	مؤلفه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد
۱	بزهکاری	۳/۸۷۳۲	۰/۴۰۸۸۸
۲	بزه‌دیده	۳/۷۱۷۵	۰/۵۳۱۰۳
۳	محیط	۳/۹۴۹۴	۰/۵۷۹۷۵
۴	فرصت	۳/۸۶۰۷	۰/۵۸۹۶۱

مبحث دوم: آمار استنباطی: (۱) پاسخ به سؤال‌ها با کمک آزمون‌ها

سؤال اول: عوامل مرتبط با بزهکار در وضعیت‌های پیش‌جنایی چگونه بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم تأثیر دارد؟

شرح آزمون: با توجه به نحوه طرح سؤال‌ها در پرسش‌نامه محقق ساخته، می‌توان از آزمون تی نمونه اول برای بررسی متغیرها استفاده کرد، نمره مبنای ۳ از طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت می‌باشد که خروجی SPSS به شرح جدول (۷) است:

جدول ۷. نتیجه آزمون تی نمونه اول

انحراف از میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	انحراف از میانگین
۰/۴۳۳۴	۰/۴۰۸۸۸	۳/۸۷۳۲	۸۹	تأثیر عوامل مرتبط با بزهکار در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم

با توجه به جدول (۸) مقدار آزمون تی که ۲۰/۱۴۷ می‌باشد و سطح معناداری که ۰/۰۰۰ است می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد عوامل مرتبط با بزهکار در وضعیت‌های پیش‌جنایی در حد متوسط به بالا بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم تأثیر دارد؛ به بیان دیگر، H1 مورد پذیرش و H0 رد می‌شود.

جدول ۸. پاسخ به سؤال اول با کمک آزمون تی نمونه اول

تأثیر عوامل مرتبط با بزهکار در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم	Test Value = ۳		
	t	درجه آزادی	سطح معناداری
	Mean Difference		
	۲۰/۱۴۷	۸۸	۰/۰۰۰
			۰/۸۷۳۲

رتبه‌بندی سؤال‌های مؤلفه بزهکاری برای تحلیل سؤال‌های مؤلفه بزهکاری از آزمون خی دو و آزمون رتبه‌بندی فریدمن استفاده شده که گزارش SPSS به شرح ذیل زیر است. با توجه به جدول (۹) مقدار آزمون خی دو که ۲۷/۰۶۶ و سطح معناداری که ۰/۰۰۰ است، می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که رتبه‌بندی فریدمن معتبر است.

جدول ۹. نتیجه آزمون تی نمونه اول

۸۹	تعداد
۲۷/۰۶۶	مقدار آزمون خی دو
۶	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

برابر جدول (۱۰) در بررسی رتبه‌بندی سؤال‌ها مشخص می‌شود سؤال ۴ با میانگین رتبه ۴/۷۴ در رتبه اول، سؤال ۳ در رتبه دوم و سؤال‌های دوم، اول، ششم، پنجم و هفتم به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۱۰. رتبه‌بندی سؤال‌ها

مؤلفه	سؤال‌های	میانگین رتبه
بزهکاری	سؤال ۴	۴/۷۴
	سؤال ۳	۴/۲۹
	سؤال ۲	۴/۰۲
	سؤال ۱	۳/۹۷
	سؤال ۶	۳/۸۹
	سؤال ۵	۳/۶۹
	سؤال ۷	۳/۴

سؤال دوم: عوامل مرتبط با بزه‌دیده در وضعیت‌های پیش‌جنایی چگونه بر مدیریت رفتار بزه‌کار در پیشگیری از جرم تأثیر دارد؟
 شرح آزمون: با توجه به نحوه طرح سؤال‌ها در پرسش‌نامه محقق ساخته، می‌توان از آزمون تی نمونه اول برای بررسی متغیرها استفاده کرد، نمره مبنا نمره ۳ از طیف پنج-درجه‌ای لیکرت است که خروجی SPSS به شرح جدول (۱۱) است:

جدول ۱۱. نتیجه آزمون تی نمونه اول

انحراف از میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد
۰/۰۵۶۲۹	۰/۵۳۱۰۳	۳/۷۱۷۵	۸۹

تأثیر عوامل مرتبط با بزه‌دیده در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزه‌کار در پیشگیری از جرم

تفسیر: با توجه به جدول (۱۲) مقدار آزمون تی که ۱۲/۷۴۷ می‌باشد و سطح معناداری که ۰/۰۰۰ است می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد عوامل مرتبط با بزه‌دیده در وضعیت‌های پیش‌جنایی در حد متوسط به بالا بر مدیریت رفتار بزه‌کار در پیشگیری از جرم تأثیر دارد؛ به بیان دیگر، H_1 مورد پذیرش و H_0 رد می‌شود.

جدول ۱۲. پاسخ به سؤال دوم با کمک آزمون تی نمونه اول

تأثیر عوامل مرتبط با بزه‌دیده در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزه‌کار در پیشگیری از جرم	Test Value = ۳		
	t	درجه آزادی	سطح معناداری
	۱۲/۷۴۷	۸۸	۰/۰۰۰

Mean Difference: ۰/۷۱۷۵۰

- رتبه‌بندی سؤال‌های مؤلفه بزه‌دیده

با توجه به غیرنرمال بودن مؤلفه‌های بزه‌دیده، برای تحلیل سؤال‌ها از آزمون خی دو و آزمون رتبه‌بندی فریدمن استفاده می‌شود که گزارش SPSS به شرح جدول (۱۳) می‌باشد. با توجه به مقدار آزمون خی دو که ۱۱/۴۳۸ و سطح معناداری که ۰/۰۰۰ است، می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که رتبه‌بندی فریدمن معتبر است.

جدول ۱۳. تحلیل سؤال‌های مؤلفه بزه‌دیده با کمک آزمون خی دو

تعداد	۸۹
مقدار آزمون خی دو	۱۱/۴۳۸
درجه آزادی	۶
سطح معناداری	۰/۰۰۶

برابر جدول (۱۴) در بررسی رتبه‌بندی سؤال‌ها مشخص می‌شود سؤال ۱۳ با میانگین رتبه ۴/۳۳ در رتبه اول، سؤال ۱۲ در رتبه دوم و سؤال‌های دهم، چهاردهم، یازدهم، نهم و هشتم به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۱۴. رتبه‌بندی سؤال‌های مؤلفه بزه‌دیده

مؤلفه	سؤال‌های	میانگین رتبه
بزه‌دیده	سؤال ۱۳	۴/۳۳
	سؤال ۱۲	۴/۲۵
	سؤال ۱۰	۴/۱۵
	سؤال ۱۴	۳/۹۹
	سؤال ۱۱	۳/۹۱
	سؤال ۹	۳/۷۸
	سؤال ۸	۳/۵۸

سؤال سوم: عوامل مرتبط با محیط در وضعیت‌های پیش‌جنایی چگونه بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم تأثیر دارد؟
 شرح آزمون: با توجه به نحوه طرح سؤال‌ها در پرسش‌نامه محقق ساخته، می‌توان از آزمون تی نمونه اول برای بررسی متغیرها استفاده کرد، نمره مبنا نمره ۳ از طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت می‌باشد که خروجی SPSS به شرح جدول (۱۵) است:

جدول ۱۵. نتیجه آزمون تی نمونه اول

انحراف از میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	
۰/۰۶۱۴۵	۰/۵۷۹۷۵	۳/۹۴۹۴	۸۹	تأثیر عوامل مرتبط با محیط در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم

باتوجه به جدول (۱۶) مقدار آزمون تی که ۱۵/۴۵۰ می‌باشد و سطح معناداری که ۰/۰۰۰ است می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد عوامل مرتبط با محیط در وضعیت‌های پیش‌جنایی در حد متوسط به بالا بر مدیریت رفتار بزهکار تأثیر دارد.

جدول ۱۶. پاسخ به سؤال سوم با کمک آزمون تی نمونه اول

تأثیر عوامل مرتبط با محیط در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم	Test Value ^۳ =			
	T	درجه آزادی	سطح معناداری	Mean Difference
	۱۵/۴۵۰	۸۸	۰/۰۰۰	۰/۹۴۹۴۴

رتبه‌بندی سؤال‌های مؤلفه محیط

توزیع سؤال‌های پرسش‌نامه در مؤلفه محیط ناپارامتریک بوده؛ بنابراین، برای تحلیل سؤال‌های مؤلفه محیط از آزمون خی دو و آزمون رتبه‌بندی فریدمن استفاده می‌شود که گزارش SPSS به شرح زیر است. با توجه به جدول (۱۷) مقدار آزمون خی دو که ۴۳/۶۲۱ و سطح معناداری که ۰/۰۰۰ است، می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که رتبه‌بندی فریدمن معتبر است.

جدول ۱۷. نتیجه آزمون

۸۹	تعداد
۴۳/۶۲۱	مقدار آزمون خی دو
۵	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

برابر جدول (۱۸) در بررسی رتبه‌بندی سؤال‌های مشخص می‌شود سؤال ۲۰ با میانگین رتبه ۴/۱۴ در رتبه اول، سؤال ۱۹ در رتبه دوم و سؤال‌های هفدهم، هفدهم، شانزدهم و پانزدهم به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۱۸. رتبه‌بندی سؤال‌های مؤلفه محیط

مؤلفه	سؤال‌های	میانگین رتبه
محیط	سؤال ۲۰	۴/۱۴
	سؤال ۱۹	۴/۰۴
	سؤال ۱۸	۲/۹۹
	سؤال ۱۷	۳/۰۵
	سؤال ۱۶	۳/۳۹
	سؤال ۱۵	۳/۳۸

سؤال چهارم: عوامل مرتبط با فرصت در وضعیت‌های پیش‌جنایی چگونه بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم تأثیر دارد؟
 شرح آزمون: باتوجه به نحوه طرح سؤال‌ها در پرسش‌نامه محقق‌ساخته، می‌توان از آزمون تی نمونه اول برای بررسی متغیرها استفاده کرد، نمره مبنا نمره ۳ از طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت می‌باشد که خروجی SPSS به شرح جدول (۱۹) است:

جدول ۱۹. نتیجه آزمون تی نمونه اول

انحراف از میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد
۰/۰۶۲۵۰	۰/۵۸۹۶۱	۳/۸۶۰۷	۸۹

تأثیر عوامل مرتبط با فرصت در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم

تفسیر: باتوجه به جدول (۲۰) مقدار آزمون تی که ۱۳/۷۷۱ می‌باشد و سطح معناداری که ۰/۰۰۰ است، می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان عوامل مرتبط با فرصت در وضعیت‌های

پیش‌جنایی در حد متوسط به بالا بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم تأثیر دارد؛ به بیان دیگر، $H1$ مورد پذیرش و $H0$ رد می‌شود.

جدول ۲۰. پاسخ به سؤال چهارم با کمک آزمون تی نمونه اول

تأثیر عوامل مرتبط با فرصت در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم	Test Value = ۳			
	T	درجه آزادی	سطح معناداری	Mean Difference
	۱۳/۷۷۱	۸۸	۰/۰۰۰	۰/۸۶۰۷

رتبه‌بندی سؤال‌های مؤلفه فرصت

در تحلیل مؤلفه فرصت باید از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده شود؛ بنابراین، برای تحلیل سؤال‌های مؤلفه فرصت از آزمون خی دو و آزمون رتبه‌بندی فریدمن استفاده شود که گزارش SPSS به شرح ذیل است. با توجه به مقدار آزمون خی دو که ۲۱/۵۴۵ و سطح معناداری که ۰/۰۰۰ است (جدول ۲۱) می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که رتبه‌بندی فریدمن معتبر است.

جدول ۲۱. نتیجه آزمون خی دو

۸۹	تعداد
۲۱/۵۴۵	مقدار آزمون خی دو
۴	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

برابر جدول (۲۲) در بررسی رتبه‌بندی سؤال‌ها مشخص می‌شود سؤال ۲۵ با میانگین رتبه ۳/۵۷ در رتبه اول، سؤال ۲۱ در رتبه دوم و سؤال‌های بیست و چهارم، بیست و دوم و بیست و سوم به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۲۲. رتبه‌بندی سؤال‌های مؤلفه فرصت

مؤلفه	سؤال‌های	میانگین رتبه
فرصت	سؤال ۲۵	۳/۵۷
	سؤال ۲۱	۲/۹۲
	سؤال ۲۴	۲/۸۷
	سؤال ۲۲	۲/۸۶
	سؤال ۲۳	۲/۷۹

۲) اولویت‌بندی تأثیر وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم به تفکیک جمعیت مورد مطالعه: باتوجه‌به مقدار ضریب بار عاملی به شرح جدول (۲۳) مشخص می‌شود از نظر کارکنان قضایی مؤلفه محیط در رتبه اول، فرصت در رتبه دوم، بزه‌دیده در رتبه سوم و بزهکار در رتبه پایانی قرار دارند.

جدول ۲۳. کارکنان قضایی

مؤلفه	ضریب بار عاملی
محیط	۰/۸۱۶
فرصت	۰/۷۶۷
بزه‌دیده	۰/۷۰۱
بزهکار	۰/۵۲۹

باتوجه‌به مقدار ضریب بار عاملی به شرح جدول (۲۴) مشخص می‌شود از نظر کارکنان آگاهی مؤلفه بزهکار در رتبه اول، محیط در رتبه دوم، فرصت در رتبه سوم و بزه‌دیده در رتبه پایانی قرار دارند.

جدول ۲۴. کارکنان آگاهی

مؤلفه	ضریب بار عاملی
بزهکار	۰/۹۲۵
محیط	۰/۸۲۴
فرصت	۰/۸۱۳
بزه‌دیده	۰/۸۰۳

باتوجه به مقدار ضریب بار عاملی به شرح جدول (۲۵) مشخص می‌شود از نظر پرسنل کوپ‌ها مؤلفه بزه‌دیده در رتبه اول، محیط در رتبه دوم، فرصت در رتبه سوم و بزهکار در رتبه پایانی قرار دارند.

جدول ۲۵. کارکنان کوپ

مؤلفه	ضریب بار عاملی
بزه‌دیده	۰/۶۶۱
محیط	۰/۶۵
فرصت	۰/۳۵۵
بزهکار	۰/۳۰۳

۳) اولویت‌بندی تأثیر وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم جهت مشخص شدن معناداری تحلیل عاملی از آزمون KMO استفاده شده که به شرح ذیل است: باتوجه به مقدار آزمون KMO که ۰/۷۵۴ و سطح معناداری که ۰/۰۰۰ می‌باشد (جدول ۲۶) می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که تحلیل عاملی فوق معنادار است.

جدول ۲۶. نتیجه آزمون

مقدار آزمون KMO	۰/۷۴۵
مقدار آزمون بارتلت	۱۱۷/۱۳۰
درجه آزادی	۶
سطح معناداری	۰/۰۰۰

نتایج آزمون واریانس به شرح جدول (۲۷) نشان می‌دهد کلیه این مؤلفه‌ها ۶۲/۷۱۹ درصد از واریانس کل تبیین می‌کنند.

جدول ۲۷. تحلیل واریانس مؤلفه‌های وضعیت پیش‌جنایی از نظر کارکنان کوپ

تبیین شده	درصد کل واریانس	واریانس تبیین شده	جمع کل	درصد کل واریانس	واریانس تبیین شده	جمع کل
۱	۲/۵۰۹	۶۲/۷۱۹	۶۲/۷۱۹	۲/۵۰۹	۶۲/۷۱۹	۶۲/۷۱۹
۲	۰/۷۴۸	۱۸/۷۰۰	۸۱/۴۱۹			
۳	۰/۴۱۶	۱۰/۳۹۸	۹۱/۸۱۷			
۴	۰/۳۲۷	۸/۱۸۳	۱۰۰/۰۰۰			

گزارش نرم‌افزار SPSS در خصوص ضریب بار عاملی به شرح جدول (۲۸) است: با- توجه به مقدار ضریب بار عاملی مشخص می‌شود مؤلفه محیط در رتبه اول، بزه‌دیده در رتبه دوم، فرصت در رتبه سوم و بزهکار در رتبه پایانی قرار دارند.

جدول ۲۸. تعیین اولویت مؤلفه‌های وضعیت پیش‌جنایی از نظر کل جمعیت

ضریب بار عاملی	مؤلفه
۰/۷۴۱	محیط
۰/۷	بزه‌دیده
۰/۶۷۲	فرصت
۰/۳۹۶	بزهکار

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌طور که گفته شد، عوامل «بزهکار، بزه‌دیده، فرصت و محیط» در بروز جرم نقش دارند که از مجموع مطالب مطرح‌شده در این تحقیق به‌عنوان نتیجه‌گیری کلی می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

باتوجه به اینکه وضعیت‌های پیش‌جنایی یکسان نیستند و بر اساس شرایط و اوضاع مربوط به هر مورد، متفاوت و متمایز از یکدیگر هستند، می‌توان وضعیت پیش‌جنایی را از ابعاد مختلف طبقه‌بندی کرد. ارائه چنین طبقه‌بندی موجب شناخت بیشتر وضعیت‌های پیش‌جنایی و در نتیجه اِشْراف کامل بر پدیده مجرمانه و ارائه راهکارهای مقابله‌ای مناسب خواهد شد. نظریه حاکم بر وضعیت پیش‌جنایی نیز بر این ادعا استوار است که برای

تحقق جرم، علاوه بر نقش بزه‌کار، به نقش بزه‌دیده به‌عنوان آماج جرم و نقش محیط به‌عنوان اوضاع و احوال تسهیل‌کننده جرم، و فرصت به‌عنوان انگیزه و عامل محرک نیاز است و سه عامل بزه‌کار، بزه‌دیده و محیط اضلاع یک مثلث جرم را تشکیل داده که در داخل این اضلاع فرصت ارتکاب جرم قرار دارد و بدون وجود یکی از اضلاع جرمی محقق نمی‌گردد؛ بنابراین، برای پیشگیری از جرم نیز، باید به این عوامل توجه بیشتری گردد.

برای کاهش وضعیت‌های پیش‌جنایی و فرصت‌هایی که سبب وقوع جرائم می‌شوند، با رویکردهای مختلف پیشگیری از جرم، یعنی پیشگیری وضعی، پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی و معماری فضای مقاوم در برابر بزهکاری و پلیس مسئله‌محور مورد استفاده قرار بگیرد. این رویکردها با وجود تفاوت‌هایی که دارند، همگی به‌دنبال وضعیت‌های پیش‌جنایی، برای انواع خاصی از اهداف، مکان‌ها و گروه‌های مختلف بزه‌دیدگان هستند و به پیشگیری از جرائم خاصی مربوط می‌شوند.

یکی از کم‌هزینه‌ترین راه‌های مبارزه با بزهکاری، گرفتن فرصت ارتکاب جرم از مجرمین بالقوه و افزایش خطرپذیری و ضررهای ناشی از ارتکاب جرم است. معمولاً بزهکار پیش از ارتکاب جرم، منافع و ضررهای احتمالی آن را بررسی می‌کند و تصمیم به ارتکاب یا عدم ارتکاب آن می‌گیرد. در حالت معمولی برای ارتکاب یک عمل مجرمانه، سه عامل باید وجود داشته باشد: فرصت، توانایی و تمایل. برنامه پیشگیری از جرم باید هر سه عامل را مورد هدف قرار دهد. پیشگیری وضعی از جرم در واقع با کاهش فرصت، بر توانایی و در نهایت تمایل فرد مرتکب تأثیر می‌گذارد.

وضعیت‌های پیش‌جنایی یا موقعیت بزهکاری را می‌توان به وجود شرایط مثبت برای ارتکاب جرم (مانند وجود آماج مناسب جرم، غلبه توانایی روحی و فیزیکی بزهکار بر بزه‌دیده و...) و فقدان موانع، یا به عبارت دیگر، شرایط منفی در برابر ارتکاب جرم (مانند فقدان محافظان کارآمد، فقدان عوامل بازدارنده و...) تقسیم کرد. برای پیشگیری و کاهش جرم باید عوامل مساعد برای ارتکاب جرم را از بین برده یا کاهش داده و در مقابل، عوامل مانع و مزاحم در برابر ارتکاب جرم را افزایش داد. فرصت‌ها، برای انجام رفتار مجرمانه

بسیار خاص و ویژه هستند و با یکدیگر تفاوت دارند. استفاده از نگرش «فرصت و بزهکاری» امکان شناسایی الگوهای متفاوت بزهکاری و تفکیک و طبقه‌بندی آن‌ها میسر می‌شود.

پیشگیری موقعیت‌مدار از بزهکاری، مجموعه تدابیر غیر کیفری سریع و بلاواسطه‌ای است که برای منصرف یا مایوس کردن بزهکاران بالقوه از ارتکاب جرم و کج‌روی به‌وسیله حذف یا کاهش موقعیت‌های بزهکاری طراحی می‌گردد. طبق این دیدگاه که از نظریه‌های جرم‌شناسانه گوناگونی منشأ یافته و از پشتیبانی تجربی قوی‌تری نسبت به دیگر خط‌مشی‌های پیشگیری از جرم برخوردار است، مجرمان بر اساس هزینه و منافع حاصله دست به انتخابی عقلانی می‌زنند و حتی اگر مجرمین با انگیزه در جامعه حضور داشته باشند با اقداماتی نظیر افزایش نظارت بر آماج بالقوه یا کاهش جذابیت آن‌ها می‌توان به کاهش وقایع بزهکارانه و بزه‌دیدگی کمک کرد.

عوامل مرتبط با بزهکار در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم تأثیر دارد. در بررسی جدول و نمودار سؤال‌های مربوط به مؤلفه بزهکار مشخص می‌شود که برخورداری از تسهیلات ارتکاب جرم به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر در ارتکاب بزه توسط بزهکار تا چه اندازه ارتکاب بزه را تسهیل نموده و پیش‌بینی و درک خطر به‌عنوان یکی از عوامل مستقیم مؤثر بر ارتکاب بزه از نظر پاسخ‌دهندگان کمترین تأثیر بر ارتکاب بزه ارتکابی او دارد.

عوامل مرتبط با بزه‌دیده در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم تأثیر دارد. در بررسی جدول و نمودار سؤال‌های مربوط به مؤلفه بزه‌دیده مشخص می‌شود که از نظر پاسخ‌دهندگان شیوه و سبک خاص زندگی بزه‌دیده بیشترین اثر در انجام بزه ارتکابی علیه او از سوی بزهکار را داشته و آمادگی و استعداد خاص بزه‌دیدگی کمترین اثر در ارتکاب بزه از سوی بزهکار در شکل‌گیری بزه ارتکابی علیه او از سوی بزهکار را دارد.

عوامل مرتبط با فرصت در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم تأثیر دارد. در بررسی جدول و نمودار سؤال‌های مربوط به مؤلفه محیط مشخص

می‌شود که از نظر پاسخ‌دهندگان عوامل اجتماعی موجود در محیط بیشترین نقش را در تکوین یک جرم ایفا دارند و ویژگی‌های زمانی ارتکاب جرم در محیط کمترین اثر در تکوین یک جرم را دارند.

عوامل مرتبط با محیط در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکار در پیشگیری از جرم تأثیر دارد. در بررسی جدول و نمودار سؤال‌های مربوط به مؤلفه فرصت مشخص می‌شود که از نظر پاسخ‌دهندگان تحولات اجتماعی در حوزه فناوری‌های جدید بیشترین فرصت‌های جدید جرم را برای بزهکاران تولید می‌کنند و وجود عوامل محرک برای ارتکاب جرم کمترین فرصت ارتکاب بزه از سوی بزهکاران را فراهم می‌کنند. نتایج به‌دست آمده از داده‌های تحقیق با توجه به تفکیک جمعیت مورد مطالعه تحقیق:

الف) کارکنان قضایی

از نظر کارکنان قضایی بین عوامل تأثیرگذار در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم مؤلفه محیط در رتبه اول، فرصت در رتبه دوم، بزه‌دیده در رتبه سوم و بزهکار در رتبه پایانی قرار دارند.

ب) کارکنان آگاهی

از نظر کارکنان آگاهی بین عوامل تأثیرگذار در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم مؤلفه بزهکار در رتبه اول، محیط در رتبه دوم، فرصت در رتبه سوم و بزه‌دیده در رتبه پایانی قرار دارند.

ج) کارکنان کوپ

از نظر کارکنان کوپ بین عوامل تأثیرگذار در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم مؤلفه بزه‌دیده در رتبه اول، محیط در رتبه دوم، فرصت در رتبه سوم و بزهکار در رتبه پایانی قرار دارند.

نتایج به‌دست آمده از داده‌های تحقیق با توجه به نظرات کل جمعیت مورد مطالعه تحقیق: از نظر کل جمعیت مورد مطالعه تحقیق بین عوامل تأثیرگذار در وضعیت‌های پیش‌جنایی بر مدیریت رفتار بزهکاران در پیشگیری از جرم مؤلفه محیط در رتبه اول بیشترین

تأثیرگذاری را داشته و بزه‌دیده در رتبه دوم، فرصت در رتبه سوم و بزهکار در رتبه پایانی قرار دارند.

پیشنهادها

(۱) باتوجه‌به نتایج این تحقیق که عامل محیط بیشترین تأثیر در ایجاد بزه‌کاری دارد؛ بنابراین، بررسی عوامل محیطی مرتبط با وضعیت‌های پیش‌جنایی به‌صورت ویژه در شهرستان قزوین توسط فرماندهی انتظامی شهرستان قزوین پیشنهاد می‌شود؛

(۲) از آنجا‌که پیشگیری از وضعیت‌های پیش‌جنایی در ایران ضعیف عمل کرده و بدون استناد به قوانین و مقررات مدون و یا بدون بررسی‌های کارشناسی مستمر و دقیق صورت می‌پذیرد و هزینه‌های انسانی و مادی را بر جامعه تحمیل می‌نماید؛ بنابراین، تعیین ضوابط اجرای پیشگیری از وضعیت‌های پیش‌جنایی توسط عوامل قانون‌گذار ضرورت دارد؛

(۳) قبول فرصت به‌عنوان یکی از عوامل مهم تکوین جرم و تدوین دورنمای جدیدی از سیاست‌های پیشگیری از جرم با تمرکز بر کاهش فرصت و اهمیت برابر قائل شدن برای تفاوت‌های فردی و اجتماعی که معمولاً تصور می‌شود علت جرم هستند؛

(۴) لزوم همکاری و تشکیل کمیته‌ای مشترک متشکل از ارگان‌ها و سازمان‌های درگیر در پیشگیری از جرم بخصوص پلیس پیشگیری، پلیس آگاهی، مسئولین قضایی و سایر سازمان‌های درگیر و مرتبط با پرونده‌های کیفری در تدوین برنامه‌های پیشگیری از جرم مبتنی بر کنترل و کاهش وضعیت‌های پیش‌جنایی، با توجه به فرا سازمانی بودن پیشگیری؛

(۵) برگزاری نشست با حضور مسئولین سه گروه از پاسخ‌دهندگان باتوجه‌به نتایج آزمون که نشان می‌دهد سه گروه تعیین‌شده در این آزمون، نظرات متفاوتی در تأثیرپذیری وضعیت‌های پیش‌جنایی از عوامل موجود در آن را دارند.

سپاسگزاری:

از تمام مدیران و رؤسای پلیس و قضات دادگستری شهرستان قزوین که در این تحقیق کمک کردند، سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- بیات، بهرام؛ شرافتی پور، جعفر؛ و عبدی، نرگس. (۱۳۸۶). پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع‌محور. انتشارات معاونت اجتماعی و ارشاد ناجا.
- بی‌ریا، ناصر. (۱۳۸۵). روان‌شناسی رشد (۱). چاپ سوم، انتشارات سمت.
- حسینی، سید نجم‌الدین؛ بختیاری، حسن؛ فخرز، میر رحیم؛ و محبی، علی. (۱۴۰۱). الگوی مشارکت چند نهادی در فرایند جرم‌یابی. پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۱۷(۳): ۱۷۹-۲۰۵. doi: 10.22034/pmsq.2022.1267365.1517
- درویشی، صیاد؛ محمدی‌مقدم، یوسف؛ و میرزاخانی، عبدالرحمن. (۱۳۹۷). تأثیر اقدامات مدیریت انتظامی در پیشگیری وضعی از جرم. پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۱۳(۳): ۴۱۸-۳۱۹. http://pmsq.jrl.police.ir/article_20416.html
- رشادتی، جعفر؛ و زعفری، زیبا. (۱۳۸۸). امر به معروف و نهی از منکر و نقش پیشگیرانه آن‌ها از جرم. ماهنامه قضاوت، ۶۲(۴): ۵۴-۵۰.
- <https://elmnet.ir/article/773837-81317>
- زینالی، حمزه. (۱۳۸۳). اثرات فقدان حمایت کیفری مناسب از زنان بر بزه‌دیدگی آن‌ها. فصلنامه رفاه اجتماعی، ۱۳(۴): ۱۹۷-۲۲۲.
- <https://refahj.uswr.ac.ir/article-1-2216-fa.html>
- صفاری، علی. (۱۳۸۰). مبانی نظری پیشگیری وضعی از وقوع جرم. مجله تحقیقات حقوقی، ۳۳(۴): ۴۱-۲۸.
- https://lawresearchmagazine.sbu.ac.ir/article_56568.html
- صلاحی، جاوید. (۱۳۸۹). درآمدی بر جرم‌شناسی و بزه‌دیده‌شناسی. چاپ اول، نشر میزان.
- عبداللهی، اسماعیل؛ حسینی، فرزاد؛ و مطهری‌زاد، یاسین. (۱۳۹۷). عوامل اجتماعی مؤثر در بزهکاری نوجوانان شهر کازرون و راه‌های پیشگیری از آن. فصلنامه تمدن حقوقی، ۱(۱): ۱۳۰-۱۱۳. http://www.pzhfars.ir/article_93604.htm
- علی‌وردی‌نیا، اکبر. (۱۳۹۳). مدیریت پیشگیری از جرم در ایران. سیاست‌های راهبردی و کلان، ۸(۲): ۵۲-۳۸. https://www.jmsp.ir/article_7769.htm
- فلسون، مارکوس؛ و کلارک، وی دونالد. (۲۰۰۱). فرصت بزهکاری، نگرش کاربردی برای پیشگیری از بزهکاری. ترجمه کلانتری، محسن و قزل‌باش، سمیه. (۱۳۸۹). نشر دانش. چاپ اول.

قاسم‌نژاد، خلیل؛ جزینی، علیرضا؛ محمدی‌مقدم، یوسف؛ و هندیانی، عبدالله. (۱۳۹۸). الگوی مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها در پیشگیری اجتماعی از جرم. پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۱۴(۱): ۳۲-۹. http://pmsq.jrl.police.ir/article_20353.html

کلارک، وی رونالد؛ و اک، جان. (۱۳۸۸). جرم‌شناسی پیشگیری (۶۰ رویه و راهکار برای پیشگیری از جرم). ترجمه مهدی مقیمی و مهدیه تقی‌زاده، چاپ اول، انتشارات سازمان زرد.

کی‌نیا، مهدی. (۱۳۸۳). روان‌شناسی جنایی. انتشارات رشد.

گسن، موریس. (۱۳۸۵). اصول جرم‌شناسی. ترجمه میرروح‌الله صدیق، انتشارات دادگستر.

محمدنسل، غلامرضا؛ و اشراقی، مهرداد. (۱۳۸۸). نقش موقعیت در بزهکاری. فصلنامه انتظام اجتماعی، ۱(۱): ۳-۸. <https://elmnet.ir/article/410084208-50135>

محمدنسل، غلامرضا. (۱۳۸۹). جستارهایی در پیشگیری انتظامی از جرم. چاپ اول، دانشگاه علوم انتظامی.

مگوایر، مایک؛ مورگان، گان؛ و رینر، رابرت. (۱۳۸۹). دانشنامه جرم‌شناسی آکسفورد جلد اول. ترجمه حمیدرضا ملک‌محمدی. چاپ اول، بنیاد حقوقی میزان.

منظمی‌تبار، جواد؛ دوستدار، رضا؛ سمیعانی، محمد؛ رفیعی دولت‌آبادی، محمدرضا؛ و منظمی-تبار، علیرضا. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی تعامل پلیس و قوه قضائیه در پیشگیری از جرم. پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۱۷(۲): ۲۲۶-۲۰۳.

doi: 10.22034/pmsq.2022.198164.1212

منفرد، محبوبه؛ و جلالی‌فراهانی، امیرحسین. (۱۳۹۱). کدهای رفتاری و پیشگیری از بزهکاری. پژوهشنامه حقوق کیفری، ۳(۲): ۱۳۴-۱۰۵.

https://jol.guilan.ac.ir/article_614.html

نوربها، رضا. (۱۳۸۷). شخصیت بزهکار در پرتو پدیده‌شناسی. مجله حقوقی وزارت دادگستری، ۱۲(۳): ۸۹-۱۱۲. doi:10.22106/jlj.2008.11243

نوروزی، نادر؛ و نبی‌زاده، رعنا. (۱۳۹۳). وضعیت پیش‌جنایی و نقش آن در ارتکاب جرم. انتشارات مجمع علمی و فرهنگی مجد.

نیازپور، امیرحسن. (۱۳۸۷). بزهکاری به عادت از علت‌شناسی تا پیشگیری. انتشارات فکرسازان.

Cozens, P & Love, T. (2015). A Review and Current Status of Crime Prevention through Environmental Design (CPTED). Journal of

- Planning Literature, 30(4). 393-412.
<https://doi.org/10.1177/0885412215595440>
- Ekblom, Paul. (2000). Future Crime Prevention – a ‘mindset kit’ for the seriously foresighted, Policing and Reducing Crime Unit; Home Office. London, U.K. Obtained from: www.crimereduction.gov.uk.
- Ekblom, Paul. (2001). The conjunction of criminal opportunity. www.crimereduction.gov.uk
- Felson, Marcus & Ronald Clarke. (1998). Opportunity Makes the Thief. Police Research Series, Paper 98. London: Home Office.
- Garland, D. (1996). The Limits of the Sovereign State: Strategies of Crime Control in Contemporary Society. *The British Journal of Criminology*, 36(4). 445-471. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.bjc.a014105>
- Hini, K. (2018). Plus Bouhan: A new community-based approach to crime prevention in Japan. *International Journal of Law, Crime and Justice*. V57. 79-88 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1756061618300752>
- McCauley, L., Opie. A (2006): the use of Crime Prevention through Environmental Design (CPTED) by Local Authorities in New Zealand. Ministry of Justice

